C/2026/3918

1.9.2026

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 10 päivänä heinäkuuta 2026,

Saksan talous-, sosiaali-, työllisyys-, rakenne- ja finanssipolitiikasta

(C/2026/3918)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 [1] ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Asetuksessa (EU) 2024/1263 täsmennetään, että talouden ohjausjärjestelmän tavoitteena on edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Asetuksessa säädetään, että neuvosto ja komissio suorittavat talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä monenvälistä valvontaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT', tavoitteiden ja vaatimusten mukaisesti. Eurooppalaiseen ohjausjaksoon sisältyy erityisesti maakohtaisten suositusten laatiminen ja niiden noudattamisen valvonta.

(2) Komissio antoi 25 päivänä marraskuuta 2025 lausunnon Saksan alustavasta talousarviosuunnitelmasta vuodeksi 2026. Komissio antoi samana päivänä asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella vuodeksi 2026 varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Saksa ei kuulu niihin jäsenvaltioihin, joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Lisäksi komissio antoi suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi, suosituksen neuvoston suositukseksi inhimillisestä pääomasta Euroopan unionissa ja ehdotuksen vuoden 2026 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen euroalueen talouspolitiikasta [2] 21 päivänä huhtikuuta 2026 ja yhteisen työllisyysraportin ja suosituksen inhimillisestä pääomasta 9 päivänä maaliskuuta 2026.

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

[2] EUVL C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) Komissio julkaisi 29 päivänä tammikuuta 2025 kilpailukykykompassin. Kyseessä on strateginen kehys, jolla pyritään parantamaan unionin maailmanlaajuista kilpailukykyä seuraavien viiden vuoden aikana. Siinä määritetään kestävän talouskasvun kriittisiksi pilareiksi kolme välttämätöntä muutosta: innovointi, vähähiilistäminen ja kilpailukyky sekä turvallisuus. Kilpailukykykompassi on julkaisemisestaan lähtien ollut eurooppalaiseen ohjausjaksoon liittyvän työn johtonuora. Näin varmistetaan, että jäsenvaltioiden talouspolitiikka on EU:n strategisten tavoitteiden mukaista, ja luodaan talouden ohjaamiseen yhtenäinen toimintamalli, jolla edistetään kestävää kasvua, innovointia ja resilienssiä kaikkialla unionissa.

(4) Vuonna 2026 talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen elpymis- ja palautumistukivälineen ([3]) viimeisen vaiheen täytäntöönpanon myötä. Elpymis- ja palautumissuunnitelmat ovat koheesiopolitiikan rahoituksen ohella olleet olennaisen tärkeitä eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten politiikkatavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska on edellytetty, että suunnitelmilla vastataan tuloksellisesti kaikkiin viime ohjausjaksoilla annetuissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä ja että EU:n koheesiopolitiikan varoin rahoitetuissa ohjelmissa otetaan maakohtaiset suositukset huomioon. Elpymis- ja palautumistukivälineen elinkaaren lähestyessä loppuaan on edelleen olennaisen tärkeää vakiinnuttaa sen puitteissa tuetut ja toteutetut uudistukset ja investoinnit sekä hyödyntää jatkotoimien perustana niistä erityisesti sellaisia, jotka auttavat vastaamaan maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin.

(5) Komissio julkaisi 3 päivänä kesäkuuta 2026 Saksaa koskevan maaraportin vuodelta 2026. Siinä arvioidaan Saksan edistymistä vuoden 2025 maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Saksa on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa määritetään polttavimmat haasteet, joita Saksalla on edessään. Maaraportissa arvioidaan myös Saksan edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(6) Venäjän Ukrainaa vastaan käymä hyökkäyssota ja sen vaikutukset muodostavat Euroopan unionille eksistentiaalisen haasteen. Komissio on kehottanut jäsenvaltioita pyytämään koordinoidusti vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen kansallisen poikkeuslausekkeen aktivoimista, jotta voidaan tukea unionin pyrkimyksiä lisätä puolustusmenoja nopeasti ja merkittävästi ([4]), ja Eurooppa-neuvosto pani 6 päivänä maaliskuuta 2025 tämän ehdotuksen tyytyväisenä merkille. Neuvosto antoi 10 päivänä lokakuuta 2025 komission tekemän arvioinnin jälkeen ja komission suosituksesta suosituksen Saksan kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ja neuvoston Saksalle asetuksen (EU) 2024/1263 ([5]) nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (Kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi). Suunnitelma kattaa vuodet 2025–2029, ja siinä esitetään julkisen talouden sopeutuksen jakautuminen seitsemälle vuodelle: Neuvosto suositti seuraavia nettomenojen enimmäiskasvuprosentteja: 4,4 prosenttia vuonna 2025, 4,5 prosenttia vuonna 2026, 2,3 prosenttia vuonna 2027, 1,7 prosenttia vuonna 2028 ja 1,6 prosenttia vuonna 2029. Vastaavat kumulatiiviset enimmäiskasvuprosentit perusvuoteen 2024 verrattuna ovat 4,4 prosenttia vuonna 2025, 9,0 prosenttia vuonna 2026, 11,5 prosenttia vuonna 2027, 13,3 prosenttia vuonna 2028 ja 15,2 prosenttia vuonna 2029. Neuvosto antoi samaan aikaan komission suosituksesta 10 päivänä lokakuuta 2025 suosituksen, jossa Saksalle sallitaan suositetuista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeaminen, Saksan esitettyä asiaa koskevan pyynnön. Ajanjakso, jona kansallinen poikkeuslauseke on aktivoituna (2025–2028), antaa Saksalle mahdollisuuden priorisoida julkisia menoja uudelleen tai lisätä julkisen talouden tuloja niin, että pysyvästi suuremmat puolustusmenot eivät vaaranna julkisen talouden kestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.

([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Komission tiedonanto ”Puolustusmenot kasvuun vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa”, Bryssel, 19.3.2025, C(2025) 2000 final.

([5]) Neuvoston suositus, annettu 10 päivänä lokakuuta 2025, Saksan kansallisen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman hyväksymisestä ja neuvoston Saksalle asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (Kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi) (EUVL C, C/2025/5635, 22.10.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5635/oj).

(7) Saksa toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2026 vuotuisen edistymisraporttinsa ([6]), jossa kerrotaan, miten se on edistynyt nettomenojen suositettujen enimmäiskasvuprosenttien noudattamisessa, sopeutuskauden pidentämisen perustana olevan uudistus- ja investointikokonaisuuden toteuttamisessa ja sellaisten uudistusten ja investointien toteuttamisessa, joilla vastataan maakohtaisen suosituksen yhteydessä määritettyihin keskeisiin haasteisiin. Vuotuisessa edistymisraportissa otetaan asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti huomioon myös Saksan puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(8) Vuonna 2025 reaalisen BKT:n kasvu oli 0,2 prosenttia ja YKHI-inflaatio 2,3 prosenttia. Komission kevään 2026 talousennusteessa reaalisen BKT:n ennakoidaan kasvavan 0,6 prosenttia vuonna 2026 ja 0,9 prosenttia vuonna 2027 ja YKHI-inflaation ennakoidaan olevan 2,9 prosenttia vuonna 2026 ja 2,7 prosenttia vuonna 2027.

(9) Eurostatin toimittamien tietojen ([7]) perusteella Saksan julkisen talouden alijäämä pysytteli vuosina 2024 ja 2025 vakaana 2,7 prosentissa suhteessa BKT:hen. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 3,7 prosenttia vuonna 2026 ja 4,1 prosenttia vuonna 2027. Kasvu vuosina 2026 ja 2027 johtuu pääasiassa infrastruktuuriin ja puolustukseen liittyvien menojen kasvusta ja tuloja vähentävistä verohelpotustoimenpiteistä.

(10) Komission estimaattien perusteella finanssipolitiikan viritys ([8]), johon sisältyvät sekä kansallisin että EU:n varoin rahoitetut menot, oli vuonna 2025 pitkälti neutraali. Sen ennakoidaan olevan elvyttävä sekä vuonna 2026 (1,3 % suhteessa BKT:hen) että vuonna 2027 (0,5 % suhteessa BKT:hen).

(11) Eurostatin toimittamien tietojen ([9]) perusteella Saksan julkinen velka, joka vuoden 2024 lopussa oli 62,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2025 loppuun mennessä 63,5 prosenttiin. Velkasuhteen kasvu vuonna 2025 johtuu pääasiassa vuoden 2025 suuremmista virta-varanto-korjauseristä. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan velka suhteessa BKT:hen kasvaa ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella vuoden 2026 loppuun mennessä 65,8 prosenttiin ja vuoden 2027 loppuun mennessä edelleen 68,0 prosenttiin. Vuosien 2026 ja 2027 kasvu johtuu pääasiassa perusalijäämän kasvusta.

(12) Eurostatin tietojen ([10]) perusteella Saksan julkiset puolustusmenot suhteessa BKT:hen olivat vuonna 2025 yhteensä 1,5 prosenttia, mikä merkitsee perusvuoteen eli vuoteen 2021 verrattuna 0,4 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen. Vuonna 2026 niiden ennakoidaan komission kevään 2026 talousennusteen mukaan olevan 1,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, mikä merkitsee 0,8 prosenttiyksikön kasvua suhteessa BKT:hen vuoteen 2021 verrattuna ([11]).

([6]) Vuonna 2026 toimitetut vuotuiset edistymisraportit ovat saatavilla osoitteessa https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([7]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.4.2026.

([8]) Finanssipolitiikan virityksellä mitataan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että unionin talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan seuraavien erotuksena: keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen muutos; perusmenoista vähennetään harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet, mutta niihin otetaan mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen ei-takaisinmaksettavalla tuella (avustuksilla) ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot.

([9]) Eurostatin Euro-indikaattorit, 22.5.2026.

([10]) Eurostat, julkiset menot julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) mukaan.

([11]) Naton puolustusmenojen määritelmä eroaa julkisen sektorin tehtäväluokituksen mukaisesta puolustusmenojen määritelmästä. Lisäksi voi esiintyä menojen, erityisesti puolustustarvikkeiden, kirjaamisajankohdasta aiheutuvia eroja, koska Nato-raportoinnissa ei noudateta kirjausajankohtaa koskevia kansantalouden tilinpidon sääntöjä.

(13) Unioniin kohdistuu edelleen energian toimitushäiriöiden ja hintojen voimakkaan epävakauden riskejä, joita maailmanlaajuisiin öljy- ja kaasumarkkinoihin vaikuttavat geopoliittiset jännitteet pahentavat. Vuosien 2022–2023 energiakriisistä saadut kokemukset osoittivat, että laajoista ja kohdentamattomista toimenpiteistä aiheutuu julkiselle taloudelle suuria kustannuksia ja että ne ovat yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti tehottomia. Sodan puhjettua Lähi-idässä helmikuussa 2026 Saksa on toteuttanut finanssipoliittisia toimenpiteitä lieventääkseen korkeiden energian hintojen vaikutuksia kotitalouksiin ja yrityksiin ([12]). Niihin kuului dieselin ja bensiinin energiaveron kohdentamaton alentaminen touko-kesäkuussa 2026. Komission kevään 2026 talousennusteen mukaan kyseisten toimenpiteiden julkisen talouden kustannukset ovat vuonna 2026 noin 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen. Jos nämä toimenpiteet pysyvät voimassa vuoden 2026 loppuun saakka, komission estimaattien mukaan niiden julkiselle taloudelle aiheuttamat kustannukset vuonna 2026 ovat 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(14) Komission laskelmien perusteella nettomenot kasvoivat Saksassa 3,8 prosenttia vuonna 2025. Nettomenojen kasvu vuonna 2025 on alle suositellun enimmäiskasvun.

(15) Komission laskelmien perusteella Saksan nettomenojen ennakoidaan kasvavan 5,6 prosenttia vuonna 2026 ja kumulatiivisesti 9,7 prosenttia vuosina 2025 ja 2026. Ennakoitu nettomenojen kasvu vuonna 2026 on suurempi kuin suositettu enimmäiskasvu. Poikkeama on vuositasolla 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kun tarkastellaan vuosia 2025 ja 2026 yhdessä, ennakoitu nettomenojen kumulatiivinen kasvu on sekin suositettua enimmäiskasvua suurempi; poikkeama on kumulatiivisesti 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Ennakoitu poikkeama on kuitenkin tämänhetkisten puolustusmenoja koskevien kehitysarvioiden perusteella kansallisen poikkeuslausekkeen salliman jouston rajoissa.

(16) Suosituksessa Saksan keskipitkän aikavälin suunnitelman hyväksymisestä täsmennetään sopeutuskauden pidentämisen perustana oleva uudistusten ja investointien kokonaisuus sekä niiden toteuttamisaikataulu. Komissio katsoo Saksan vuotuisessa edistymisraportissaan toimittamien tietojen perusteella, että näiden uudistusten ja investointien keskeiset vaiheet, jotka oli määrä toteuttaa viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2026, vaikuttavat olevan pitkälti aikataulussa. Komissio katsoo, että Saksa on kaiken kaikkiaan noudattanut sitoumuksiaan tyydyttävällä tavalla ([13]).

(17) Komissio antoi 3 päivänä kesäkuuta 2026 SEUT 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen ([14]). Kertomuksessa arvioitiin Saksan tilannetta alijäämäkriteeriin nähden, sillä vuonna 2026 Saksan suunnittelema julkisen talouden alijäämä ylittää 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että Saksa ei noudata alijäämäkriteeriä. Komissio katsoi kuitenkin, ettei Saksan osalta ole syytä aloittaa liiallisia alijäämiä koskevaa menettelyä, koska neuvosto on aktivoinut Saksaa koskevan kansallisen poikkeuslausekkeen ja koska viitearvon ylittävä ennakoitu alijäämä vuonna 2026 selittyy komission kevään 2026 talousennusteen perusteella täysin puolustusmenojen kasvulla vuodesta 2021 lähtien. Tämän perusteella ja SEUT 126 artiklan 4 kohdan nojalla perustetun talous- ja rahoituskomitean lausunto huomioon ottaen komissio ei ole ehdottanut liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn aloittamista.

([12]) Tilanne komission kevään 2026 talousennusteen koontipäivänä (4. toukokuuta 2026).

([13]) Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan keskuspankille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, alueiden komitealle ja Euroopan investointipankille – Talouspolitiikan eurooppalainen ohjausjakso 2026 – Kevätpaketti (COM (2026) 200 final).

([14]) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laadittu komission kertomus, 3.6.2026, COM (2026) 302 final.

(18) Kahden vuosikymmenen riittämättömien investointien jälkeen julkiset investoinnit suhteessa BKT:hen kasvoivat 2,2 prosentista (vuonna 2005) 2,9 prosenttiin (vuonna 2023) ja 3,3 prosenttiin (vuonna 2025). Julkiset nettoinvestoinnit eli investoinnit poistojen jälkeen ovat kuitenkin edelleen EU:n alhaisimpia eli 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tämä osoittaa, että julkisia investointeja on edelleen lisättävä kasvun ja kilpailukyvyn parantamiseksi. Lisäksi on tärkeää jatkaa toimia suunnittelu- ja hyväksymismenettelyjen keventämiseksi ja hallinnollisten valmiuksien pullonkaulojen poistamiseksi. Tyypillisiä korkean tuoton investointiprioriteetteja ovat muun muassa koulut ja varhaiskasvatus, rautatieinfrastruktuuri sekä innovointijärjestelmä. Liittovaltiorakenteiden monimutkaisuus, vastuiden hajauttaminen ja kuntatason rajalliset taloudelliset valmiudet voivat haitata hankkeiden nopeaa ja tehokasta toteuttamista.

(19) Julkisten investointien suhteellisen pieni osuus suhteessa BKT:hen liittyy julkisen talouden laatuun, jota voitaisiin parantaa huomattavasti. Infrastruktuurin ja ilmastoneutraaliuden erityisrahaston täytäntöönpanon odotetaan lisäävän julkisten investointien rahoitusta. Erityisrahaston varojen käytön täydentävyyttä ja laatua on kuitenkin mahdollista parantaa. Keskittyminen voimakkaammin pääomanmuodostukseen kuin kulutukseen aloilla, jotka lisäävät talouden tuotantokapasiteettia ja kilpailukykyä – mukaan lukien koulutuksen ja osaamisen kehittämisen infrastruktuuri – voi auttaa maksimoimaan myönteisen vaikutuksen pitkän aikavälin kasvuun. Toinen julkisen talouden laatuun liittyvä haaste ovat siirrot liittovaltion talousarviosta eläkejärjestelmään. Siirrot olivat 122 miljardia euroa vuonna 2025 eli noin 25 prosenttia liittovaltion menoista, mikä vähentää mahdollisuuksia tuottavampaa varojen käyttöön. Vuonna 2025 tehtiin sitoumuksia vanhempaineläkkeiden (*Mütterrente*) korottamiseksi ja lakisääteisten eläkkeiden korvaussuhteen säilyttämiseksi 48 prosentissa vuoteen 2031 saakka, minkä odotetaan lisäävän eläkemenoja entisestään. Johdanto-osan 22 kappaleessa esille tuodut eläkeuudistusvaihtoehdot voisivat vähentää määrärahasiirtojen ja sosiaaliturvamaksujen korotusten tarvetta ja siten edistää sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta. Muita mahdollisuuksia parantaa julkisten menojen yleistä tehokkuutta voivat olla menojen lisäarvioinnit ja jatkona niille toteutettavat tietyt politiikkatoimet, jotka koskevat esimerkiksi muiden kuin välttämättömien tukien järkeistämistä tai poistamista.

(20) Väestön ikääntyminen aiheuttaa paineita vanhushuoltosuhteelle ja vaarantaa siten eläkejärjestelmän pitkän aikavälin kestävyyden ja lakisääteisten eläkkeiden riittävyyden. Vuosina 2025–2035 työikäisen väestön (20–64-vuotiaat) ennustetaan vähenevän 49 miljoonasta 45 miljoonaan. Eläkejärjestelmän kestävyyden kannalta haastavia ovat myös houkuttelevat varhaiseläkevaihtoehdot, ja se, ettei demografisia paineita oteta huomioon kestävyystekijän avulla eikä eläkeikää mukauteta, vaikka elinajanodote nousee. Eläkkeiden indeksoinnin tarkistaminen ja maksujen enimmäismäärien mukauttaminen voisivat auttaa muuttamaan eläkejärjestelmän kestävämmäksi. Eläkekomitean raportti tarjoaa tilaisuuden kauaskantoisiin ja kunnianhimoisiin uudistuksiin. Eläkejärjestelmän on taattava riittävä vanhuusiän tulotaso niin, että lakisääteistä eläkepilaria täydennetään ammatillisilla ja yksilöllisillä eläkejärjestelmillä. Pääomarahoitteisten eläkeratkaisujen parempi hyödyntäminen on suositeltavaa. Ammatillisten lisäeläkkeiden uudistus vuonna 2026 on myönteinen askel, mutta ammatillisten lisäeläkkeiden järjestelmät sekä säänneltyjen ammattien lakisääteiset eläkejärjestelmät ovat edelleen hajanaisia. Joidenkin järjestelmien valvonta on hajautettu osavaltioiden tasolle. Toisten osalta etuudet ovat edelleen rahastoimattomia, koska eläkelupauksen tukena ei ole erityistä omaisuuseräpoolia. Lisäksi syvän pääomapohjan puuttuminen ja joidenkin järjestelmien riittämätön hallinnointi ja valvonta muodostavat esteen syvemmille riskipääomamarkkinoille EU:ssa. Lisäksi sosiaalivakuutusmaksujen piiriin kuuluvista työntekijöistä vain noin 51 prosenttia kuuluu ammatillisten lisäeläkkeiden piiriin, ja tämä osuus on pienentynyt, kun työllisyys on siirtynyt aloille, joilla ammatillisten lisäeläkkeiden kattavuus on heikompi. Työntekijöiden automaattinen jäsenyys omaisuusvakuudellisessa eläkejärjestelmässä voisi hyödyttää erityisesti pienituloisia, joiden eläketurva on nykyisin heikohko, mikä parantaisi eläkkeiden riittävyyttä. Kun otetaan huomioon Saksan korkea säästämisaste, uudistuksissa olisi asetettava etusijalle pienituloiset ryhmät, jotka nykyisin säästävät vain vähän eläkettä varten. Lisäksi olisi toivottavaa, että säästöjä kohdennettaisiin uudelleen siten, että yrityksille tarjottaisiin enemmän pääomaa, myös riskipääomaa, sen sijaan, että lisättäisiin yleistä säästämisastetta.

Yksilöllisten eläkevakuutusten osalta lakiuudistus, joka mahdollistaa eläkesäästötilin (*Altersvorsorgedepot*) ilman vaatimusta takuusta, tasoittaa tietä mahdollisille korkeammille tuotoille. Täytäntöönpanon keskeisenä haasteena on kuitenkin varmistaa, että tällaisten tilien hallinnointikustannukset pidetään kurissa. Koska yksilöllisten eläkevakuutusten kattavuusaste on nykyisin suhteellisen alhainen (30 %), voitaisiin harkita hallituksen valtuuttamaa rahastoa, jonka toimintakustannukset olisivat alhaiset ja jota eläkesäästäjät käyttäisivät oletusarvoisesti (eli jos he eivät haluaisi valita omaa rahastoa). Tämä voisi myös ohjata markkinoita kustannusten ja käytäntöjen osalta.

(21) Työystävällinen verorakenne on keskeinen tekijä, jotta voidaan parantaa tehtyjen työtuntien lisäämisen kannustimia. Saksassa työntekijällä verokiila on EU:n korkeimpia (kun huomioidaan työtulon verotus ja sosiaaliturvamaksut). Korkeat verot ja tiukat etuuksien peruuttamista koskevat säännöt (kuten etuuksien alentaminen tulojen kasvaessa) vähentävät erityisesti kannustimia lisätä työtuntien määrää. Tämä koskee erityisesti pienipalkkaisia työntekijöitä. Avioparien yhteisverotusta koskevat säännöt (*Ehegattensplitting*) eivät kannusta kotitalouksien toisia tulonsaajia, usein naisia, lisäämään työtunteja. Hyvinvointivaltiota käsittelevä komissio kartoitti äskettäin etuuksien peruuttamisen sujuvoittamiseen ja sosiaalihallinnon digitalisointiin liittyviä mahdollisia parannuksia. Se ehdotti hyvinvointijärjestelmän tehokkuuden parantamista ja siten köyhyysriskien alentamista yksinkertaistamalla ja parantamalla etuuksien saatavuutta. Sosiaalietuusuudistusten tukeminen alentamalla erityisesti pieni- ja keskituloisten tuloveroa – kuten koalitiosopimuksessa ilmoitettiin – sekä yhteisverotusta ja puolisoiden sairausvakuutusturvaa koskevien sääntöjen mukauttaminen voisivat huomattavasti lisätä työvoiman tarjonnan kannustimia. Veropaletin siirtäminen vähemmän vääristäviin veroihin voisi lisätä vaihtoehtoisia tulomahdollisuuksia, myös alueellisella tasolla, ja vähentää ympäristön kannalta haitallisia verotukia sen sijaan, että niitä lisättäisiin.

(22) Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen, merkityksellinen ja oikea-aikainen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen unionin rahoitusvälineiden onnistuneeseen täytäntöönpanoon, myös eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä.

(23) Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF) ja Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+) tuettavien koheesiopolitiikan ohjelmien täytäntöönpano on Saksassa hankkeiden valinnan ja maksujen osalta EU:n keskiarvon alapuolella. On tärkeää tehostaa ja vauhdittaa pyrkimyksiä, jotta varmistetaan investointien nopea toteuttaminen samalla kun maksimoidaan investointien vaikutus kentällä. Saksa toteuttaa koheesiopolitiikan ohjelmissaan jo nyt toimia kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseksi. Saksalla on kuitenkin edelleen täytäntöönpanon haasteita, jotka liittyvät muun muassa menotavoitteiden saavuttamiseen vuoden 2026 lopussa. On olennaisen tärkeää varmistaa, että Saksan koheesiopolitiikan rahastojen väliarvioinnissaan yksilöimät uudet investoinnit, erityisesti ne, jotka liittyvät väliarviointiasetuksessa ([15]) määritettyihin viiteen painopisteeseen, toteutuvat nopeasti ja tuloksellisesti.

(24) Saksalla on myös useita haasteita, jotka liittyvät innovointiin, talouden monipuolistamiseen, liiketoiminnan dynaamisuuteen ja yksityisiin investointeihin, julkishallinnon digitalisointiin, digitaaliseen infrastruktuuriin, asumisen kohtuuhintaisuuteen, riippuvuuteen fossiilisista polttoaineista, energiajärjestelmiin tehtäviin investointeihin ja rakennusten, liikenteen ja teollisuuden hiilestä irtautumiseen, työvoiman tarjontaan, osaamiseen, osaajien houkuttelemiseen EU:n ulkopuolisista maista ja heidän pitämiseensä EU:ssa, koulutustuloksiin sekä varhaiskasvatuksen ja kokopäiväkoulun saatavuuteen.

(25) Innovoiminen yksityisellä sektorilla on keskittynyt suuriin yrityksiin, tietyille alueille ja keskikorkean teknologian aloille. Pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) t&k-menot ovat edelleen alhaiset (0,18 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023, kun EU:n keskiarvo oli 0,47 %). Innovointitoiminta on keskittynyt keskitason teknologian aloille. Innovointiympäristö voisi hyötyä julkisen rahoituksen lisäämisestä syväteknologiaan ja muutosvoimaiseen innovointiin. T&k-toiminnan tulokset ovat heikentyneet, kun niitä mitataan osuutena eniten siteeratuista julkaisuista ja patenttihakemuksista. Saksalla on vaikeuksia akateemisen tutkimuksen tulosten kaupallistamisessa. Aiempaa järjestelmällisempi lähestymistapa tietämyksen siirtoon, myös priorisoimalla murroksellisen innovoinnin julkista rahoitusta, voisi edistää korkealaatuisen akateemisen tutkimuksen muuntamista kaupallisesti kannattaviksi tuotteiksi. Nykyisin prosessia usein haittaavat rakenteelliset rajoitukset, kuten rahoitus- ja urakannustinjärjestelmät, joissa ei aseteta kaupallistamista asianmukaisesti etusijalle, sekä pitkittyneet ja byrokraattiset teollis- ja tekijänoikeuksia koskevat neuvottelut, jotka viivästyttävät tai estävät tutkimuksen muuntamista markkinavalmiiksi innovaatioiksi. Huipputason innovoinnin kannalta on tärkeää vahvistaa suorituskykyisiä klustereita (esim. huippuosaamisaloitteiden avulla) sekä samalla edistää räätälöityjä t&k-ekosysteemejä ja varmistaa yritysten tutkimus- ja teknologiansiirtoinfrastruktuuri.

([15]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2025/1914, annettu 18 päivänä syyskuuta 2025, asetusten (EU) 2021/1058 ja (EU) 2021/1056 muuttamisesta väliarvioinnin yhteydessä strategisiin haasteisiin vastaamiseksi toteutettavien erityistoimenpiteiden osalta.

(26) Saksan talouden muutos kiihtyy, ja maksuvaikeuksissa olevia yrityksiä (*Personen- und Kapitalgesellschaften*) on eniten 20 vuoteen. Vaikeuksissa olevia yrityksiä on yhä enemmän, ja rakenteelliset haasteet lisääntyvät erityisesti teollisen muutosvaiheessa olevilla alueilla. Sen vuoksi on entistäkin tärkeämpää helpottaa yritysten markkinoille pääsyä ja kasvua sekä nopeuttaa resurssien uudelleenkohdentamista kannattamattomista yrityksistä tuottaviin ja innovatiivisiin yrityksiin, mukaan lukien start-up- ja scale-up-yritykset. Vastaperustettujen start-up-yritysten määrä kasvoi vuonna 2025 edellisvuodesta, mutta start-up-yritysten toiminta on edelleen alle vuoden 2018 tason ja yleinen halukkuus perustaa yrityksiä on Saksassa edelleen suhteellisen alhainen. Saksan riippuvuus keskitason teknologia--aloista ja aiempaa heikompi innovaatiotuotos viittaavat siihen, että maa saattaa kärsiä lukkiutumisvaikutuksista siellä, missä vakiintuneet teollisuudenalat ja teknologiat ovat vallitsevia, kun taas uusilla tulokkailla on haasteita kehitteillä olevien teknologioiden edistämisessä ja innovaatioiden tuomisessa teolliseen perustaan. Rahoitus on edelleen keskeinen haaste nuorille yrittäjille ja erityisesti scale-up-yrityksille. Yhteisösijoittajien aseman vahvistaminen pääomasijoittajina voisi auttaa syventämään pääomamarkkinoita, parantamaan tehokkuutta ja kasvattamaan investointeja. Vaikka riskipääomajärjestelmää tuetaan useilla valtion ohjelmilla, pääasiassa KfW-kehityspankin kautta, kumppanuusrakenteisiin liittyvän verotuksellisen epävarmuuden vähentäminen voisi tehdä riskipääomarahastojen ja pääomasijoitusrahastojen hallinnoinnista Saksassa houkuttelevampaa yksityisille rahastonhoitajille. Yleisemmin yritysten rahoituksensaantia voitaisiin parantaa tehostamalla pankkimarkkinoita niin, että tarjotaan edullisempia lainoja ja joustavampia tuotteita. Tätä haittaa toiminnan tehottomuus: saksalaisten pankkien kustannus-tuottosuhde oli 58,3 prosenttia maaliskuussa 2025, kun EU:n keskiarvo oli 54 prosenttia. Tällaista tehottomuutta voitaisiin vähentää huomattavasti yhdistämisillä, sulautumisilla, myös muiden EU:n jäsenvaltioiden pankkien kanssa, ja toimintojen keskittämisellä.

(27) Hallitus aikoo leikata yritysten hallintokustannuksia 25 prosenttia kuluvalla vaalikaudella. Kunnianhimoisiin tavoitteisiin ei kuitenkaan näytä liittyvän kokonaan uusia välineitä tai toimivallan keskittämistä, jotka edistäisivät taakan tehokasta keventämistä. Tämä on ratkaisevan tärkeää, koska monet yritykset kertovat hallinnollisesta asioinnista johtuvista viivästyksistä (62 %) ja toimintakustannusten noususta (44 %). Tehokkaita välineitä voisivat olla asiakirjatodisteita koskevat yksinkertaistetut säännöt, oletusarvoisen hallinnollisen hyväksynnän laajempi käyttö ja kiinteämääräiset menetelmät tarkan tapauskohtaisen todentamisen sijaan. Perusteellinen kustannus-hyötyarvio voisi auttaa varmistamaan, että uuden sääntelyn parissa tehtävä työ on oikeassa suhteessa siitä saataviin hyötyihin. Kun otetaan huomioon Saksan keskeinen asema sisämarkkinoilla, on erityisesti tarpeen vähentää kansallisia ja alueellisia esteitä ETA:n sisäiselle tavara- ja palvelukaupalle, myös välttämällä EU:n lainsäädännön raskasta kansallista täytäntöönpanoa sekä vähentämällä pakkaus- ja jätehuoltosäännösten noudattamisesta aiheutuvaa rasitetta.

(28) Saksa pyrkii parantamaan julkisten palvelujensa digitalisointia, mutta se ei ole vielä edistynyt kovinkaan mitattavissa olevalla tavalla. Saksan suoriutuminen digitaalisen vuosikymmenen keskeisissä tavoitteissa, jotka koskevat digitaalisten julkisten palvelujen tarjoamista kansalaisille ja yrityksille, on edelleen alle EU:n keskiarvon. Saumattoman digitaalisen hallinnon, sähköisen tunnistamisen ja yhdistettyjen datarekisterien keskeiset mahdollistavat tekijät ovat alikehittyneitä. Maa on jäljessä digitaalisissa ratkaisuissa, jotka koskevat menettelyjen käynnistämistä ja seuraamista siviili-/kauppaoikeudellisissa ja hallinto-oikeudellisissa asioissa. Hiljattain kehitettyjä digitaalisia palveluja ei myöskään ole otettu johdonmukaisesti käyttöön eri alueilla ja kunnissa, mikä rajoittaa näiden palvelujen alueellista kattavuutta ja skaalautuvuutta. Silloin kun digitaalisia palveluja on, ne eivät useinkaan ole riittävän käyttäjäystävällisiä, sillä kansalaisten ja yritysten on yhä turvauduttava monimutkaisiin, vain osittain digitalisoituihin menettelyihin ja asioitava useaan otteeseen useiden eri viranomaisten kanssa. Tämä viittaa laajempaan tarpeeseen nykyaikaistaa julkishallintoa parantamalla koordinointia tai mukauttamalla vastuuta eri hallintotasojen välillä. Liittohallitus sekä alue- ja paikallishallinnot voisivat laajentaa yhteisten digitaalisten rakenneosien ja standardien käyttöä sekä yhtenäistää päällekkäisiä hallinnollisia menettelyjä. Tällainen nykyaikaistaminen on myös yhä tarpeellisempaa, jotta voidaan säilyttää hallinnolliset valmiudet henkilöstöpulan lisääntyessä: digitalisaatiosta, automaatiosta ja aiempaa yksinkertaisemmista menettelyistä tulee tehokkaan ja häiriönsietokykyisen julkishallinnon keskeisiä mahdollistajia.

(29) Saksa jatkaa edistymistään yhteysinfrastruktuurinsa laajentamisessa, sillä se on antanut lainsäädäntöä, jolla helpotetaan valokuitu- ja matkaviestinverkkojen lupamenettelyjä. Kuitu kiinteistöön -liittymien kattavuus on kuitenkin edelleen EU:n toiseksi alhaisin. Jatkuvat kattavuusvajeet yhdistettynä merkittäviin alueellisiin eroihin uhkaavat rajoittaa kilpailukykyä, mikä rajoittaa tuottavuuden kasvua ja hidastaa dataintensiivisten digitaaliteknologioiden käyttöönottoa. Eron kiinni kurominen edellyttää, että liittovaltio- ja alueviranomaiset panevat tehokkaasti täytäntöön sitoumukset, jotta yksityinen sektori voi mahdollisuuksien mukaan jatkaa investointejaan, ja antavat tarvittaessa julkista tukea.

(30) Saksassa asuntoinvestoinnit vähenivät vuonna 2025 viidettä vuotta peräkkäin. Vuodesta 2020 lähtien ne ovat supistuneet 20 prosenttia, mikä on osaltaan vaikuttanut asumisen kohtuuhintaisuuteen liittyviin haasteisiin ja laajempaan talouden pysähtyneisyyteen. Kasvava ero nykyisten ja uusien vuokrasopimusten hinnoissa johtaa jäätyneisiin asuntomarkkinoihin, mikä rajoittaa työvoiman liikkuvuutta. Vuokrasääntelytoimenpiteillä ei puututa asuntopulan taustalla oleviin syihin, ja ne voivat heikentää yksityisiä investointikannustimia ja haitata saatavilla olevien asuntojen tehokasta käyttöä. Jos maankäytön suunnittelu on monimutkaista ja kestää pitkään, maan käyttötarkoituksen muuttaminen uudisrakentamiseen tai tiuhempaan asuntorakentamiseen voi hankaloitua. Rakentamisen kiihdyttämiseen tähtäävällä ns. *Bauturbo*-aloitteella pyritään nopeuttamaan suunnittelu- ja lupamenettelyjä, mutta aloitteen hyödyntämisessä on eroja eri kuntien välillä. Rakennuskustannukset ovat EU:n korkeimpia, ja niitä on alennettava, jotta asuntotarjontaa voidaan lisätä. Rakennusalalla on tarkoitus ottaa käyttöön ”asuntotyyppi E” eli yksinkertaisempi, tarpeisiin perustuva standardi. Yksinkertaistettuja standardeja sovellettaessa on kuitenkin taattava oikeusvarmuus. Asuntoinvestointihaasteeseen vastaaminen edellyttää innovointia rakennusalalla, yksinkertaisempaa ja virtaviivaisempaa sääntelyä, digitalisoituja prosesseja, parempaa maankäytön suunnittelua, parempia liikenneyhteyksiä sekä sosiaalisen asuntotuotannon lisäämistä ja olemassa olevien yksiköiden sosiaalisesti kohdennetumpaa käyttöä.

(31) Saksa on jatkanut energiasiirtymän edistämistä erityisesti lisäämällä uusiutuvan sähkön tuotantoa. Fossiiliset polttoaineet muodostavat kuitenkin edelleen huomattavan osan energiapaletista. Ilmastotavoitteidensa saavuttamiseksi Saksan olisi nopeutettava vaiheittaista luopumista fossiilisista polttoaineista kaikilla sektoreilla, erityisesti asunto- ja liikennesektorilla, ja tuettava samalla uusiutuvan energian kustannustehokasta käyttöönottoa ja verkkoinfrastruktuurin uudenaikaistamista.

(32) Saavutetusta edistymisestä huolimatta Saksassa on edelleen rakenteellisia haasteita, jotka liittyvät uusiutuvan energian kasvavan ja vaihtelevan volyymin tehokkaaseen integrointiin sähköjärjestelmään. Verkon ruuhkautuminen, joka johtuu siitä, että uusiutuvan energian tuotanto ja kysyntäkeskukset ovat maantieteellisesti kaukana toisistaan, rajoittaa uusiutuvan energian täysimittaista hyödyntämistä, lisää järjestelmäkustannuksia ja vähentää rajatylittävään kauppaan käytettävissä olevaa kapasiteettia. Saksa laajentaa siirtoverkkoa, mutta tarvitaan nopeampaa edistymistä, jotta voidaan varmistaa, että vähintään 70 prosenttia teknisestä rajatylittävästä kapasiteetista on käytettävissä kaupankäyntiin. Viimeaikaisista pyrkimyksistä huolimatta korkeammat verkkomaksut alueilla, joilla tuotetaan paljon uusiutuvaa energiaa, eivät kannusta sijoittamaan teollisuutta energiantuotantolaitosten lähelle. Dynaamisiin ja alueellisiin verkkomaksuihin tähtäävällä uudistuksella maksut voitaisiin kytkeä verkon todelliseen kuormitukseen, mikä loisi sijaintia koskevia hintasignaaleja. Saksa on toteuttanut elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia toimia ja kansallisia toimenpiteitä lupamenettelyjen nopeuttamiseksi ja joustoratkaisujen tukemiseksi, mutta järjestelmän joustavuuden lisääminen ja sen varmistaminen, että uusiutuva energia saadaan tehokkaammin integroitua sähköjärjestelmään, on edelleen haasteellista. Joustovaihtoehdot, kuten varastointi ja kysyntäjousto, eivät ole vielä käytössä riittävässä laajuudessa, mikä rajoittaa järjestelmän kykyä mukautua vaihtelevaan uusiutuvan energian tuotantoon ilman kalliita toimia. Lisäksi sähköverkkojen digitalisointi on edelleen jäljessä erityisesti jakelutasolla. Älymittareiden käyttöönotossa on edistytty erityisen hitaasti, tietoja on saatavilla vain rajoitetusti ja standardoinnin puute haittaa verkonhaltijoita.

(33) EU:n taakanjakoasetuksen soveltamisalaan kuuluvien asunto- ja liikennealojen päästöt ylittävät edelleen tuntuvasti kansalliset ja EU:n vähennystavoitteet, ja teollisuuden päästöt ovat edelleen suuria. Ilmastotavoitteidensa saavuttamiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi Saksan on nopeutettava toimia, joilla edistetään näiden sektoreiden vähähiilistämistä. Rakennussektorilla Saksa on laajentanut elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia nykyisiä rahoitustukitoimenpiteitään. Vuodeksi 2030 asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin lisää monialaisia energiatehokkuustoimia, mukaan lukien primäärienergian kulutuksen vähentäminen. Liikennesektorilla akkukäyttöisten sähköajoneuvojen käyttöönotto lisääntyy, ja sitä tuetaan tuilla ja verokannustimilla. Vielä ei ole kuitenkaan edistytty riittävästi vuoden 2030 tavoitteiden saavuttamiseksi, varsinkaan raskaiden hyötyajoneuvojen latausinfrastruktuurin laajentamisen osalta. Lisäinvestointeja tarvitaan myös rautatieverkon parantamiseen, laajentamiseen ja digitalisointiin, jotta voidaan tukea siirtymää maanteiltä rautateille. Erityisesti tämä koskee tavaraliikennettä, josta suurin osa kulkee edelleen maanteitse. Elpymis- ja palautumissuunnitelmasta ja muista kansallisista aloitteista rahoitetuista käynnissä olevista toimenpiteistä huolimatta suuret rautatiehankkeet kärsivät edelleen viivästyksistä, kun taas digitaalisten merkinantojärjestelmien, erityisesti Euroopan rautatieliikenteen hallintajärjestelmän (ERTMS), hidas käyttöönotto rajoittaa edelleen kapasiteettia, luotettavuutta ja rajatylittävää yhteentoimivuutta. Samaan aikaan Saksan taloudellinen turvallisuus ja teollisuuden kilpailukyky riippuvat siitä, että valmistusteollisuudessa, myös energiavaltaisilla teollisuudenaloilla, siirretään nopeasti pois fossiilisista polttoaineista. Monimutkaiset lupamenettelyt, joille on ominaista toimivallan päällekkäisyydet ja epäselvä vastuunjako, viivästyttävät kuitenkin edelleen kriittisiä investointeja muihin kuin fossiilisiin vähähiilisiin ja nettonollateollisuuden tuotantoteknologioihin. Näiden pullonkaulojen poistamiseksi Saksan olisi yksinkertaistettava puhtaan teollisuuden siirtymää edistävien infrastruktuurien ja laitosten hyväksymistä.

(34) Koska inhimillisellä pääomalla on ratkaiseva rooli unionin kilpailukyvyn ja strategisen riippumattomuuden parantamisessa, neuvosto suositti vuonna 2026, että jäsenvaltiot toteuttavat toimia, joilla vastataan kiireellisesti inhimilliseen pääomaan liittyviin, kilpailukykyä haittaaviin rakenteellisiin haasteisiin osaamisen ja koulutuksen osa-alueilla. Saksalle osoitetuilla vuoden 2026 maakohtaisilla suosituksilla voidaan myötävaikuttaa inhimillistä pääomaa unionissa koskevan neuvoston suosituksen noudattamiseen.

(35) Ammattitaitoisen työvoiman puute on vähentynyt mutta muodostaa edelleen merkittävän pullonkaulan kasvulle, tuottavuudelle sekä digitaaliselle ja vihreälle siirtymälle. Vuoden 2025 lopussa lähes 30 prosenttia yrityksistä ilmoitti kärsivänsä työvoimapulasta, ja avointen työpaikkojen osuus on edelleen EU:n keskiarvoa korkeampi. Vaikka työllisyysaste on korkea, työntekijäkohtaiset keskimääräiset työtunnit ovat EU:n alhaisimpia ja vähenevät edelleen. Puolet naispuolisista työntekijöistä työskentelee osa-aikaisesti, mikä osittain selittää tätä. Osaamisvajeet ja osaamisen kohtaanto-ongelmat pahentavat työvoimapulaa. Digitaaliset taidot kehittyvät vähitellen, mutta ovat edelleen vaihtelevia. Työvoimasta on eritoten pulaa hoito- ja tieto- ja viestintätekniikan aloilla, rakennusalalla sekä tieteen ja tekniikan ammateissa, jotka edellyttävät luonnontieteiden, teknologian, insinööritieteiden ja matematiikan (STEM-tieteet) osaamista. Työvoimapula vaikuttaa myös vihreän siirtymän kannalta keskeisiin aloihin, kuten vesihuoltoon, viemäröintiin, jätehuoltoon ja energiaan. Osittain työvoimapula johtuu alueellisesta ja osaamisen kohtaanto-ongelmasta. Valmistusteollisuus on ongelmissa lukuisilla alueilla, joilla on käynnissä huomattavia rakenteellisia muutoksia, ja ne pystyvät ottamaan siirtymään joutunutta työvoimaa vastaan vain rajallisesti. Työpaikasta toiseen siirtymistä tukeville politiikkavälineille on rakennemuutokseen sopeutumiseksi asetettava enemmän painoarvoa ja keskityttävä edistämään ammatillisia muutoksia ja alueellista työvoiman liikkuvuutta, jota tällä hetkellä rajoittaa muiden tekijöiden lisäksi vähäinen asuntotarjonta työvoimapulasta kärsivillä alueilla. Näiden ennaltaehkäisevien toimenpiteiden lisäksi Saksa voisi torjua osaamisvajetta kattavalla tuella kaikenikäisille matalan osaamistason työntekijöille, erityisesti niille, joilla ei ole ammatillista tutkintoa. Lisäksi Saksassa on vielä hyödyntämätöntä potentiaalia houkutella osaajia ja pitää heidät palveluksessa esimerkiksi nopeuttamalla, digitalisoimalla ja keskittämällä työvoiman muuttoliikettä koskevia hallinnollisia menettelyjä sekä helpottamalla tutkintojen tunnustamista aiempaa nopeammalla ja avoimemmalla prosessilla.

(36) Heikkenevät koulutustulokset erityisesti heikommassa asemassa olevien väestöryhmien keskuudessa sekä koulutuksen varhain päättäneiden huomattava määrä pahentavat entisestään pulaa ammattitaitoisesta työvoimasta. Neljännes, jopa kolmannes, 15-vuotiaista suoriutuu heikosti matematiikassa, lukemisessa ja luonnontieteissä, ja myös parhaiten suoriutuvien osuus on laskenut huomattavasti. Opiskelijoiden sosioekonomisen taustan vaikutus koulutustuloksiin on hyvin selvä. Heikommista lähtökohdista tulevista opiskelijoista 46,6 prosenttia ei vuonna 2022 saavuttanut matematiikan vähimmäistaitoja. Tämä on huomattavasti enemmän kuin vuonna 2015, jolloin osuus oli 29,8 prosenttia. Lisäksi kaksi kolmasosaa (64 %) ulkomailla syntyneistä opiskelijoista alisuoriutuu matematiikassa. Niillä opiskelijalla, joilla ei ole maahanmuuttajataustaa, vastaava osuus on 21,9 prosenttia. Tämä kasvattaa entisestään sosioekonomista kuilua koulutuksessa. Lähes joka seitsemännellä Saksan nuorista (18–24-vuotiaista) ei ole lainkaan koulutusta tai vain hyvin alhainen koulutustaso. Heitä pidetäänkin koulutuksen varhain päättäneinä. Koulutuksen varhain päättäneiden osuus on Saksassa EU:n korkeimpia (13,1 % vuonna 2025), ja se on kasvanut vuodesta 2021. Ennaltaehkäisevät ja korjaavat toimenpiteet, joissa otetaan huomioon alueelliset erot, voisivat auttaa vähentämään *koulutuksen* varhaista päättämistä ja parantamaan koulutustuloksia. Tehostettu tiedonkeruu ja datan yhteentoimivuus koulujen, sosiaalipalvelujen ja osavaltioiden välillä mahdollistaisi koulutuspolkujen paremman seurannan. Tämä auttaisi kohdennetumman tuen alisuoriutuville oppijoille varhaisesta iästä alkaen, oppivelvollisuuden paremman kattavuuden 18 ikävuoteen saakka ja joustavammat oppimisväylät. Talouden digitalisaation kiihtyessä myös koulutusinvestointien on pysyttävä vauhdissa mukana. Räätälöity koulutus on ratkaisevan tärkeää tehokkaiden tulosten kannalta, minkä vuoksi opettajapula onkin erityisen huolestuttavaa. Opetus- ja kulttuuriministerien pysyvässä konferenssissa ennustetaan 49 000 opettajan vajetta vuoteen 2035 mennessä.

(37) Laadukkaan varhaiskasvatuksen vahvistaminen ja kokopäiväkoulun kehittäminen voisivat lisätä lapsiaan hoitavien vanhempien, usein naisten, kokoaikaista työntekoa ja edistää lasten yhtäläisiä mahdollisuuksia. Puolet naispuolisista työntekijöistä työskentelee osa-aikaisesti, ja osuus on EU:n korkeimpia. Lasten ja ikääntyneiden sukulaisten hoitaminen on yleinen syy osa-aikatyöhön. Tämä johtuu osittain siitä, että laadukasta ja joustavaa varhaiskasvatusta ja kokopäiväistä koulua ei ole tarjolla. Arvioiden mukaan Saksassa on tällä hetkellä 300 000 lastenhoito- ja päiväkotipaikkaa liian vähän ja vuoteen 2029 mennessä on vielä luotava 150 000 kokopäiväistä koulupaikkaa. Täyttämättömissä tarpeissa on myös alueellisia eroja. Laadukas varhaiskasvatus ja kokopäiväkoulu voivat myös auttaa lieventämään sosioekonomisesta taustasta ja puutteellisesta saksan kielen taidosta johtuvia vaikutuksia. Valtakunnallisen standardoidun kielituen käyttöönotto varhaiskasvatuksessa voisi auttaa luomaan vahvan perustan perustaitojen hankkimiselle peruskoulussa ja siten tasapuolistamaan Saksan koulutusjärjestelmää, jolle on ominaista oppilaiden hyvin varhainen suuntautuminen eri poluille. Tällä hetkellä vauraampien kotitalouksien lapset osallistuvat varhaiskasvatukseen lähes kaksinkertaisesti verrattuna vähemmän vauraiden kotitalouksien lapsiin. Kustannustehokkaan pitkäaikaishoidon, erityisesti koti- ja avohoitoon perustuvien palvelujen, laajentaminen voisi myös tuoda helpotusta hoitovelvollisuuksiin ja edistää sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta.

(38) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto suositti vuonna 2026, että euroalueen jäsenvaltiot toteuttavat – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimia vuonna 2026 annetun, euroalueen talouspolitiikkaa koskevan suosituksen noudattamiseksi. Saksalle annettava suositus 1 auttaa noudattamaan ensimmäistä, toista, kolmatta, viidettä ja seitsemättä euroalueen suositusta, suositus 2 auttaa noudattamaan neljättä euroalueen suositusta, suositus 3 auttaa noudattamaan viidettä, seitsemättä ja yhdeksättä euroalueen suositusta, suositus 4 auttaa noudattamaan seitsemättä euroalueen suositusta ja suositus 5 auttaa noudattamaan viidettä euroalueen suositusta,

SUOSITTAA, että Saksa toteuttaa vuosina 2026 ja 2027 toimia, joilla se

1. pitäytyy edelleen neuvoston 10 päivänä lokakuuta 2025 suosittamissa nettomenojen enimmäiskasvuprosenteissa, mutta hyödyntää joustoa, joka on neuvoston aktivoiman kansallisen poikkeuslausekkeen nojalla sallittu; lisää yleisiä puolustus- ja turvallisuusmenoja sekä puolustusvalmiutta ja varmistaa samalla velkakestävyyden ja varainkäytön tehokkuuden sekä mukauttaa talousarviota asteittain rakenteellisesti suurempien puolustusmenojen ylläpitämiseksi; varmistaa, että toimenpiteet, joita toteutetaan energian hintojen nousun vaikutusten lieventämiseksi, ovat väliaikaisia, haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien suojelemiseen tai energiaintensiivisten yritysten tarpeisiin kohdennettuja sekä energiansäästökannustimet säilyttäviä ja että niistä julkiselle taloudelle aiheutuvat kustannukset ovat sopusoinnussa EU:n finanssipolitiikan kehyksen puitteissa tehtyjen sitoumusten kanssa; jatkaa neuvoston 10 päivänä lokakuuta 2025 suosittaman pidennetyn sopeutuskauden perustana olevan uudistusten ja investointien kokonaisuuden toteuttamista; tukee julkisten investointien käyttöönottoa laajentamalla toimenpiteitä lupa- ja täytäntöönpanomenettelyjen nopeuttamiseksi; parantaa julkisen talouden laatua varmistamalla, että uudella infrastruktuurin ja ilmastoneutraaliuden erityisrahastolla (*Sondervermögen*) lisätään tuottavaa pääomakantaa, ja rajoittamalla tukia ja siirtoja liittovaltion talousarviosta eläkejärjestelmään; parantaa lakisääteisten eläkkeiden kestävyyttä ja säilyttää samalla eläkkeiden riittävyyden muun muassa edistämällä työurien pidentämistä sekä lujittaa ammatillisia ja yksilöllisiä eläkejärjestelmiä; parantaa veropalettia ja sosiaaliturvajärjestelmän vaikuttavuutta ja tehokkuutta vahvistaakseen työtuntien lisäämisen kannustimia, myös kotitalouksien toisten tulonsaajien osalta;

2. varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen puitteissa toteutettujen uudistusten ja investointien jatkuvuuden; nopeuttaa koheesiopolitiikan ohjelmien toteuttamisvauhtia ja tarvittaessa hyödyntää koheesiopolitiikan säännöstön väliarvioinnin yhteydessä sovittuja joustomahdollisuuksia ja varojen uudelleenkohdentamista strategisiin painopisteisiin;

3. edistää muutosvoimaista innovointia muun muassa helpottamalla tutkimuksen kaupallistamista; helpottaa talouden monipuolistamista ja yritysten dynaamisuutta sekä edistää yksityisiä investointeja tukemalla yrittäjyyttä, parantamalla start-up- ja scale-up-yritysten rahoituksen saantia, yksinkertaistamalla sääntelyä ja vähentämällä hallinnollista taakkaa; nopeuttaa julkishallinnon nykyaikaistamista ja digitalisointia muun muassa vähentämällä hallinnon tasojen välistä monimutkaisuutta, lisäämällä yhteisten standardien käyttöä ja suunnittelemalla uudelleen julkisia palveluja, jotta ne olisivat käyttäjäystävällisiä ja yhtenäisesti saatavilla kaikkialla Saksassa; nopeuttaa erittäin suuren kapasiteetin digitaalisten viestintäverkkojen käyttöönottoa; parantaa asuntoinvestointien edellytyksiä asumisen kohtuuhintaisuuden parantamiseksi yksinkertaistamalla edelleen sääntelyä ja menettelyjä, tarkistamalla vuokralainsäädäntöä, tuomalla käyttöön lisää rakennusmaata ja lisäämällä sosiaalista asuntotuotantoa;

4. vähentää edelleen yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja helpottaa uusiutuvan energian käytön laajentamista muun muassa edistämällä joustavia järjestelmiä, kuten varastointiratkaisuja, hintojen alentamiseksi huippukysyntäaikoina; ohjaa investointeja kohti kustannustehokasta ja hiilineutraalia sähköjärjestelmää muun muassa kannustamalla verkkoystävällisiä uusiutuvan sähkön tuotannon ja joustavan kulutuksen malleja sekä tukee samalla alueellista yhdentymistä laajentamalla siirtokäytäviä sekä edistämällä sähkömarkkinoiden ja -verkkojen rajatylittävää yhdentymistä; edistää sähköverkkojen digitalisointia erityisesti jakelutasolla sekä edistää älykkäiden mittareiden käyttöönottoa; nopeuttaa rakennusten, teollisuuden ja liikenteen hiilestä irtautumista muun muassa kunnostamalla ja digitalisoimalla rautatieverkkoa ja vähentämällä puhtaan teollisuuden siirtymää edistävien infrastruktuurien ja laitosten lupamenettelyjen pullonkauloja;

5. lisää työvoiman tarjontaa ja torjuu puutetta ammattitaitoisista työntekijöistä erityisesti lisäämällä työtunteja, vahvistamalla taitoja, helpottamalla siirtymistä työpaikkoihin ja työpaikasta toiseen aktiivisen työmarkkinapolitiikan avulla sekä houkuttelemalla osaajia EU:n ulkopuolisista maista ja saamalla heidät jäämään; parantaa koulutustuloksia muun muassa edistämällä huippuosaamista, vähentämällä koulutuksen varhaista päättämistä ja tarjoamalla kohdennettua tukea muita heikommassa asemassa oleville väestöryhmille; parantaa varhaiskasvatuksen ja kokopäiväkoulun saatavuutta ja laatua sekä kustannustehokkaiden pitkäaikaishoitopalvelujen saatavuutta.

Tehty Brysselissä 10 päivänä heinäkuuta 2026.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

S. HARRIS